

PEČUH GRAD TURIZMA I KULTURNO SREDIŠTE HRVATA U MA- ĐARSKOJ

56. Svjetski kongres F.I.J.E.T.-a - Svjetske federacije turističkih novinara i pisaca održan je od 5. do 11. rujna 2014. u Budimpešti uz nazočnost 150 novinara i pisaca iz 20 zemalja svijeta. Kako je uobičajeno, kongres se odvijao kao studijsko putovanje tijekom kojeg su sudionici, uz Budimpeštu, razgledali mjesto Kalocsa s poznatom manufakturom porculana, muzejom paprike i posjetili biskupski dvorac s velebnom knjižnicom. Uz kulturne znamenitosti grada Pečuha, središta hrvatske zajednice u Mađarskoj, razgledana je i jedna od najvećih vinarija u okolici a na povratku putovalo se duž jezera Balaton i posjetio poluotok Tihany.

Iako hrvatski novinari i pisci uglavnom poznaju Budimpeštu, ni za njih ni za hrvatske turiste se ne može reći da poznaju Pečuh (mađarski Pecs) u blizini granice s Hrvatskom. Od Zagreba je udaljen samo 220 km. Grad ima oko 150.000 stanovnika od kojih je oko 10.000 Hrvata. Pečuh je idealan za izlet preko vikenda, a naročito za one koji su na odmoru u potrazi za dobrom hranom i odličnim vinom, različitom kupovinom te zanimljivim izložbama.

Hrvatska je s Mađarskom povezana od 1091., odnosno 1102. (kada je sklopljen ugovor Pacta conventa) do 1918. godine kada dolazi do raspada Austro-Ugarske monarhije. Tijekom cijelog tog razdoblja Hrvatska je zadržala poseban oblik samostalnosti.

Pečuh je jedan od najstarijih gradova u Mađarskoj s naseobinama iz prapovijesti. Na ovom mjestu su početkom 2. stoljeća Rimljani osnovali grad Sopianae, a naseljavali su ga većinom Kelti i Panonci (srodnici Ilira). Do 4. stoljeća postao je glavnim gradom provincije Valeria kao važno središte kršćanstva. Pod imenom Pechyut se prvi put javlja 1235. godine u jednom dokumentu nakon najezde Mongola

God. 1367., hrvatsko-ugarski kralj, Ludovik I. Anžuvina, u Pečuhu osniva prvo mađarsko sveučilište i jedno od najstarijih u Središnjoj

Europi. Danas je ono, sa 34.000 studenata, najveće u Mađarskoj. Od. 1543. do 1686. Pečuh je okupiralo Osmansko Carstvo, i iz tog razdoblja sačuvani su brojni spomenici.

God. 2010., zajedno s Essenom i Istanbulom. Pečuh je proglašen za europski glavni grad kulture. Tim je povodom, s gradskim i državnim, kao i sredstvima fondova Europske unije, cijeli grad značajno uređen. U gradu se od tada značajno povećao broj turista što je potaknulo i izgradnju nekoliko novih hotela srednje veličine. I ako iz Hrvatske dolazi malo turista, interesantno je istaknuti da postoje izdanja raznih prospekata na hrvatskom jeziku.

Najznačajnija znamenitost Pečuha je ranokršćanska nekropola Sopianae koja potječe iz 4. stoljeća, a ima podzemne grobne komore, oslikane zidove rijetkim kršćanskim temama, i nadzemne memorijalne kapele. Upisana je na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine u Europi 2000. godine kao spomenik iznimne važnosti koji svjedoči o snazi kršćanske zajednice u provinciji Rimskog Carstva. Podsjećam da je rimski car Konstantin Veliki 313. godine legalizirao kršćanstvo i time prestaje gonjenje kršćana, a da je od 387. godine kršćanstvo postalo državnom religijom Rimskog Carstva.

Najbolji pokazatelj povijesti grada je središnji gradski trg Istvána Széchenyija na kojem se nalazi Džamija paše Gazi Kazima koja, iako je u 17. stoljeću posvećena za crkvu, na vrhu kupole još ima islamski simbol - polumjesec i zvijezdu. Na trgu se nalaze srednjovjekovna katedrala, te znameniti Hotel Nádor (1846.), gradska vijećnica i zgrada općine. Od turske arhitekture u gradu su i džamija Jakovali Hasana, ostaci Memi Pašinih kupki i mauzolej čuda Idris Ba-be.

Bogato okićene fasade keramičkim pločicama i šaroliki krovovi karakteristična su obilježja grada, zahvaljujući međunarodno poznatoj porculanskoj manufakturi Zsolnay, koja već 155 godina djeluje u Pečuhu. Pri završnoj obradi svojih vaza i drugih dekorativnih elemenata koriste eozin - metalnu otopinu koja se nanosi na površinu proizvoda koji se nakon

toga peku te se na taj način dobiva površina s metalnom bojom. Jedna od najznačajnijih investicija u sklopu projekta „Prijestolnica kulture 2010. godine“ je bila izgradnja Zsolnayjeve kulturne četvrti na području tvornice na ukupnoj površini od 35.000 m².

U Pečuhu i okolnim selima žive bošnjački Hrvati koji su se iz Bosne u Baranju doseljavali u 14., 15. i 17. stoljeću. U Pečuhu hrvatska manjina ima gimnaziju (Hrvatski školski centar Miroslava Krležje), radio program na hrvatskom jeziku, Hrvatsko kazalište, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj a djeluje i kulturno društvo August Šenoa. Interesantno je spomenuti da je poznati hrvatski književnik Miroslav Krležja bio polaznik kraljevske kadetske škole u Pečuhu.

Samo 46 km istočno od Pečuha nalazi se grad Mohač u okolini kojeg su se 29. kolovoza 1526. sukobile ugarsko-hrvatska vojska kod vodstvom hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika II i turska koju je predvodio sultan Sulejman I. Veličanstveni. U Mohačkoj je bitci na ugarsko-hrvatskoj strani sudjelovalo oko 30.000, a na osmanlijskoj oko 100.000 vojnika. Pobjedile su turske snage, i to prema nekim izvorima za nepuna tri sata. Gubitci Mađara bili su prema osmanlijskim analima 28.000, a prema mađarskim 20.000 vojnika i 7 konjičkih odreda. U tim je gubicima ubrojeno oko 5.000 Hrvata na čelu s vodećim hrvatskim plemstvom. Ovom bitkom propala je vladavina ugarske dinastije Jagelovića, a Osmanlijsko carstvo je osvojilo velik dio Ugarske, te dio Like, Dalmacije i Slavonije.

Delegacija FIJET CROATIA na glavnom trgu (Pečuh, 08.09.2014) / FIJET CROATIA delegation on the main square in Pech

Primljeno: 2014 – 11 - 15
Mr.sc.Maja Stanić (MEcon, Zagreb, Hrvatska)
&
Doc.dr.sc.Vlasta Kučič (Fakultet za turizam &
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mariboru,
Maribor, Slovenija)